

de
Nederlandse
ggz

Prinsjesdaganalyse 2023 - 2024

Geestelijke Gezondheidszorg met
een demissionair kabinet

Prinsjesdaganalyse 2023-2024

Geestelijke Gezondheidszorg met een demissionair kabinet

21 september 2023

Deze analyse bevat de voor ggz-aanbieders meest relevante onderwerpen uit de Miljoenennota, de Rijksbegroting, de Macro Economische Verkenning en hun bijlagen. Een aantal onderwerpen is voorzien van een reactie van de Nederlandse ggz, hiervoor treft u 'uitgelicht' kaders aan. Waar mogelijk wordt daarbij actief verwezen naar eerdere standpunten of naar ons verkiezingspamflet 'Een mentaal gezonde toekomst'.

Ter vergelijking kunt u ook onze analyse van de voorjaarsnota (28 april 2023) teruglezen.

Inhoud

1. Persreactie op troonrede en Miljoenennota	4
2. Macro kader & Integraal Zorgakkoord	5
3. Jeugdwet, jeugdhulp & Jeugd-ggz	6
4. Wlz, Beschermd wonen, Wmo en sociaal domein	8
5. Zorgverzekeringswet	11
6. Kwaliteit / Passende zorg	12
7. Forensische Zorg	14
8. Veiligheid en Leefbaarheid	16
9. Arbeidsmarktbeleid, opleidingscapaciteit en wetgeving	17
10. Innovatie en digitalisering	20
11. Preventie, Mentale gezondheid en verslaving	21
12. Duurzaamheid	25

1. Persreactie op troonrede en Miljoenennota

Hieronder leest u het persbericht dat de Nederlandse ggz op 19 september 2023 uitstuurde in reactie op de troonrede en de Miljoenennota. De focus van de nota en de troonrede lag op bestaanszeker bestaanszekerheid.

‘Bestaanszekerheid gaat over meer dan koopkracht, zet breed in op mentale gezondheid’

Aan het slot van de Troonrede had de koning expliciet aandacht voor preventie en de mentale gezondheid van jongeren, waarbij hij de prestatiedruk in de samenleving benadrukte. Ruth Peetoom, voorzitter de Nederlandse ggz: “Goed dat de jongeren in beeld zijn van dit kabinet en we zijn nieuwsgierig hoe het kabinet dit aan gaat pakken, zowel financieel als waar het gaat om activiteiten.” De sector vindt het overigens ook belangrijk dat het werken aan een mentaal gezonder Nederland prominent op de agenda staat voor alle volwassenen.

In de Troonrede stond de koning regelmatig stil bij de bestaanszekerheid en armoedebestrijding. Ruth Peetoom, voorzitter van de Nederlandse ggz: “Dat is ook vanuit het oogpunt van de ggz belangrijk. Bestaansonzekerheid is heel ingrijpend; problemen in de financiële situatie hebben ook gevolgen op sociale relaties, woonmogelijkheden, lichamelijke en psychische gezondheid, werk en activiteiten.”

Volgens Peetoom is het duidelijk dat als de samenleving op de huidige voet doorgaat, steeds meer mensen mentaal vast zullen lopen. “Mentale gezondheid moet daarom in de besluitvorming van alle beleidsdomeinen meegewogen worden. Denk aan partijen in de schuldhulpverlening, werk en inkomen, onderwijs en huisvesting. Daar kunnen we niet meer mee wachten en dáár moet de overheid nu serieus werk van gaan maken. We zijn dan ook heel benieuwd naar de plannen van het kabinet.”

‘Budget groeide met 11%, aantal mensen met psychische problemen met 53%’

Uit het jongste onderzoek Nemesis van het Trimbosinstituut blijkt dat 3,3 miljoen Nederlanders in het afgelopen jaar een psychische aandoening heeft gehad. Dat zijn 1 op de 4 volwassenen. Twaalf jaar geleden ging het om minder dan 1 op de 5. Uit het onderzoek ‘Ggz uit de knel’ van hetzelfde instituut becijferden de onderzoekers dat tussen 2009 en 2021 het ggz-budget groeide met 11 procent, terwijl het aantal mensen dat psychische stoornissen ontwikkelde in dezelfde periode met 53 procent steeg. Peetoom: “Het is bij zo’n stijgende zorgvraag eigenlijk al een wonder dat de wachttijden niet nog sneller zijn gestegen. De samenleving is voor veel mensen door toenemende individualisering, druk op de bestaanszekerheid en prestatiedruk heel ingewikkeld geworden. We zullen het met elkaar anders moeten gaan doen én meer moeten gaan inzetten op de veerkracht van mensen, bijvoorbeeld door te investeren in steun-netwerken in de buurt, zodat de zorg toegankelijk blijft voor de mensen die het echt nodig hebben.”

2. Macro kader & Integraal Zorgakkoord

Analyse Financieel Kader

Het macrokader Zvw voor de ggz bedraagt in 2024: € 4.953 miljoen. Dit is opgenomen in tabel 7, p. 185 van de begroting van VWS, hier weergegeven:

Tabel 7 Kaders sectoren Integraal Zorgakkoord 2023-2026 (bedragen x € 1 miljoen) ¹

	2023	2024	2025	2026
Medisch-specialistische zorg	28.135	28.358	28.476	28.477
Geestelijke gezondheidszorg	4.913	4.953	4.950,5	4.970,1
Wijkverpleging	4.049	4.123	4.225	4.359
Huisartsenzorg	3.941	4.035	4.150	4.295
Multidisciplinaire zorgverlening	825	853	873	916
Macrokader IZA	41.863	42.322	42.674	43.018

¹ Door afronding kan de som der delen afwijken van het totaal.

Bron: VWS, Zorginstituut Nederland en NZa.

Dit betreft bekend beleid, de kaders zijn onderdeel van de afspraken in het Integraal Zorgakkoord (IZA). We zien geen nieuw beleid op dit vlak in de begroting.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat het eigen risico gelijk blijft op € 385.

Transformatiemiddelen

Conform afspraken is ook in de begroting 2024 opgenomen dat over de vier jaren van het IZA 2,8 miljard euro beschikbaar is aan transformatiemiddelen voor de deelnemende sectoren. Ook dit is opgenomen op p. 185 van de begroting van VWS.

De transformatiemiddelen zijn van de begroting van het ministerie van Financiën overgeheveld naar de begroting van VWS (p. 180 begroting VWS).

Uitgelicht: transformatiemiddelen ook benutten

De transformatiemiddelen voor 2023 blijven beschikbaar voor het verwezenlijken van de IZA-opgave, omdat de plannen grotendeels nog in gang moeten worden gezet. Dit argument zal volgens het kabinet voor de rest van de IZA-periode niet meer opgaan: voor alle resterende middelen moet aannemelijk gemaakt worden hoe deze in de periode tot en met 2027 daadwerkelijk tot doelmatige besteding komen. Het is daarom van belang dat de betrokken zorgpartijen voortvarend doorgaan met de transformatieplannen. De Nederlandse ggz onderschrijft dit belang. Anders dreigt een deel van de transformatiemiddelen in de toekomst te vervallen.

Opbouw financieel kader

Nadere onderbouwing van het kader Zvw is opgenomen in een dataset van het ministerie van Financiën¹. Daarin is de onderstaande tabel opgenomen.

Geneeskundige ggz (bedragen x € 1 miljoen)						
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Stand ontwerpbegroting 2023	4.619,9	4.657,8	4.655,4	4.673,9	4.673,9	4.673,9
Bijstellingen 2e supplettoire begroting 2022						
Bijstellingen jaarverslag 2022						
Bijstellingen 1 ^e supplettoire begroting 2023	292,8	295,2	295,0	296,2	296,2	296,2
Bijstellingen ontwerpbegroting 2024	60,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal bijstellingen	353,4	295,2	295,0	296,2	296,2	296,2
Stand ontwerpbegroting 2024	4.973,3	4.953,0	4.950,5	4.970,1	4.970,1	4.970,1

Het kader bestaat uit de startwaarde van 4.658 miljoen euro (conform IZA) met daarbij de loon- en prijsbijstelling 2023 (295,2 miljoen, 6,33%) opgeteld². De loon- en prijsbijstelling 2024 wordt in de voorjaarsnota formeel aan het kader toegevoegd.

Uitgelicht: inzet op bestaanszekerheid zeer relevant voor EPA-groep

De Nederlandse ggz blijft het armoede- en bestaanszekerheidsbeleid van dit demissionaire kabinet volgen. Eén op de vier (25%) van de mensen met een ernstige psychische aandoening leeft onder de armoedegrens, tegen 2-3% van de gemiddelde bevolking. Armoede isoleert, zorgt voor overdracht op kinderen enzovoort. Armoede sluit uit, in tegenstelling tot het doel van dit kabinet om juist zoveel mogelijk kwetsbare mensen te includeren.

3. Jeugdwet, Jeugdhulp & Jeugd-ggz

Analyse Financieel Kader

Zowel de beleidsambities als de financiën waren al genoegzaam bekend. Er is niets gewijzigd aan de structurele besparingsopgave van € 1 miljard met een ingroeipad. Het genoemd kader voor 2024 was al bekend. Ook het vervallen (meer ‘het verschuiven’) van de eerst ingeboekte besparing van 100 miljoen voor 2024 was al bekend.

Uitgelicht: Hervormingsagenda Jeugd

Lees [hier meer over hoe de Nederlandse ggz denkt over de Hervormingsagenda Jeugd](#). Daarin wordt gewerkt aan betere en tijdige zorg en ondersteuning op de juiste plek en een beter beheersbaar (en daarmee duurzaam) jeugdhulpstelsel. Naast inhoudelijke verbeteringen zijn ook dringend verbeteringen nodig in de randvoorwaarden voor een goed functionerend jeugdstelsel.

¹ [https://www.rijksfinancien.nl/sites/default/files/bestanden/open_data/Uitgebreide%20verdiepingsbijlage%20ZVW%20\(OW%202024\).xlsx](https://www.rijksfinancien.nl/sites/default/files/bestanden/open_data/Uitgebreide%20verdiepingsbijlage%20ZVW%20(OW%202024).xlsx)

² VWS komt in september nog met een toelichting over de exacte werking. Relevante inzichten delen wij met onze leden.

Voor het implementeren van maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd is beperkt geld gereserveerd in 2024 en 2025:

Dit betreft investeringen en uitvoeringskosten van de Hervormingsagenda Jeugd die vanuit de VWS-begroting worden ingezet	5	0	91.000	95.000
--	---	---	--------	--------

Voor een deel van de investeringen en uitvoeringskosten van de Hervormingsagenda is € 91 miljoen uit de extra middelen voor jeugdzorg in 2024 overgeheveld naar de VWS-begroting 2024. Deze € 91 miljoen is enerzijds bestemd voor de uitvoering van de Hervormingsagenda in 2024 (€ 9 miljoen) en anderzijds voor de inzet van benodigde investeringen: € 3 miljoen voor aanpak wachttijden, € 2 miljoen voor de uitvoering van regionalisering en standaardisatie, € 7 miljoen voor kwaliteit en € 70 miljoen voor frictie- en coördinatiekosten voor de af- en ombouw van de huidige grootschalige (gesloten) residentiële jeugdhulp. Besteding vindt plaats in samenspraak met de VNG.

In 2024 is op het budget ‘Zorg voor de Jeugd’ circa € 100,5 miljoen gereserveerd voor subsidies en € 7,1 miljoen voor opdrachten. Onder dit budget wordt een aantal deelactiviteiten onderscheiden die o.a. bijdragen aan de principes van de Hervormingsagenda. Belangrijk onderdeel hiervan is € 6,7 miljoen in 2024 voor het verbeteren van kwaliteit en effectiviteit van de jeugdzorg.

Justitiebegroting

Binnen het jeugdbeschermingsdomein zijn er diverse uitdagingen waar ook in 2024 veel aandacht voor is. Zo wordt in het kader van ‘Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming’ gewerkt aan de uitwerking van de regionale veiligheidsteams. Bij de voorjaarsnota 2023 heeft het kabinet structureel € 50 mln. uitgetrokken voor de jeugdbescherming. Dit wordt gebruikt voor werkdrukverlaging, kwaliteitsverbetering en betere rechtsbescherming van kinderen en gezinnen.

Beleidswijzigingen

Om de jeugdhulp toekomstbestendig te maken, zijn stevige veranderingen nodig in denken en doen. Daarbij moet ook het stelsel zorginhoudelijk en organisatorisch verbeterd worden en leiden tot een financieel houdbaar en daarmee duurzaam stelsel. De Hervormingsagenda Jeugd bestaat uit een groot pakket inhoudelijke maatregelen die moeten leiden tot beter passende zorg voor (met name kwetsbare) jeugdigen en gezinnen binnen een stelsel dat houdbaar is voor de toekomst (zowel financieel als in menskracht). De Hervormingsagenda wordt door het demissionair kabinet ondersteund.

Uitgelicht: Beleidspunten relevant voor leden van de Nederlandse ggz

De Nederlandse ggz maakt zich zorgen over het **(structurele) budget voor jeugdzorg**. De financiële kaders voor de Hervormingsagenda jeugd moeten passen bij de beoogde stevige inhoudelijke verbeteringen in de jeugdzorg. We weten nu al dat het tempo van de Commissie van Wijzen niet gaat worden gehaald. Wij hebben niet voor niets nooit voor het financiële kader getekend.

Wat betreft discussie over **Reikwijdte van de Jeugdwet** kan de zorgvraag worden ‘afgeremd’ via een stevige triage aan de voorkant met sterke lokale teams en duidelijkheid over welke professional waartoe bevoegd is. Daarnaast zal door aanbieders en professionals in hoog tempo gewerkt moeten worden aan een kwaliteitskader voor de jeugdhulp dat gemeenten handvatten geeft voor de inkoop van jeugdhulp en aan de IGJ een beoordelingskader biedt voor het toezicht op de kwaliteit.

Op deze wijze zal de reikwijdte duurzaam worden veranderd zonder dat kinderen tussen wal en schip hoeven te raken. Niet door het inperken via de wet, zoals het Rijk beoogt, maar door een stevige kwaliteitsimpuls en het vroegtijdig aanbieden van expertise van professionals bij de triage en beoordeling van hulpvragen zal de toegankelijkheid van alle vormen van jeugdhulp beter gegarandeerd worden.

Tenslotte is het voor de Nederlandse ggz belangrijk dat randvoorwaarden voor de Hervormingsagenda Jeugd veel beter worden ingevuld. Daarbij zijn wat ons betreft met name de volgende zaken belangrijk:

1. Zorgvormen aanbesteden op het juiste niveau en daarmee verplichting tot regionaal dan wel landelijk samenwerken realiseren. De samenstelling van de **MR hulpvormen** lijst is cruciaal. In deze lijst komen alle vormen van jeugdhulp, die minimaal regionaal dienen te worden ingekocht.
2. **Standaardisatie in aanbestedingen**, administratieve vereisten en verantwoordingseisen is de norm. Dit dient wettelijk te worden vastgelegd. Doel is zo weinig mogelijk vrijheidsgraden en zo min mogelijk administratieve lasten.
3. Voor landelijk aan te besteden zorgvormen is **beschikbaarheidsfinanciering** nodig om dit te laten functioneren.
4. **Toezicht** stevig verankeren op naleving van standaardisatie en regio-indeling door gemeenten. Er kan niet worden volstaan met alleen interbestuurlijk toezicht. Toezicht dient onafhankelijk en integraal te worden vormgegeven.

Op bovenstaande zaken is een stevige betrokkenheid van aanbieders noodzaak.

4. Wlz, Beschermd wonen, Wmo en sociaal domein

Analyse Financieel Kader - Wlz

In de ontwerpbegroting van het ministerie van VWS zijn de totale bruto Wlz-uitgaven voor 2024 geraamd op € 36.760 miljard en de netto Wlz-uitgaven (gecompenseerd voor ontvangsten uit de ontwerpbegroting en eigen bijdragen in de Wlz) op € 33.339,7 miljard. In verband met hogere volumes cliënten in met name de ouderenzorg is het macro budgettaire kader van de Wlz in 2023 al verhoogd met € 85 miljoen. Vanaf 2024 wordt dat € 220 miljoen structureel.

Daar bovenop komt nog een aanvullende verhoging van het macro budgettaire kader van € 135 miljoen in verband met een hogere instroom (en dus hogere volumes van) cliënten in ggz-wonen. Dit is een direct gevolg van de **openstelling van de Wet langdurige zorg voor de ggz** in 2021.

Uitgelicht: instroom in Wlz van ggz-cliënten

Het ministerie van VWS stelt dat € 45 miljoen hiervan gedekt is uit de resterende onverdeelde groeiruimte, maar laat onvermeld dat dit ten laste van de Wmo-gelden in het Gemeentefonds is gebeurd (de integratie uitkering Wmo aan gemeenten wordt dus gekort).

In de begroting voor 2024 is nog géén rekening gehouden met de impact van beoogde maatregelen ter beperking van de instroom van cliënten in de ggz in de Wlz (verduidelijking van instroomcriteria Wlz; monitoren van en interacteren op regiobeelden inzake instroom in de Wlz; langer durende Wmo-beschikkingen). Tegelijkertijd is er ook nog geen sprake van een korting op het macro budgettaire Wlz-kader voor de ggz.

Voor de langdurige ggz is in de Wlz 2024 € 2.308 miljard aan Zorg in Natura (ZiN) en € 316,6 miljoen aan PGB begroot. In de periode 2024 – 2027 gaat ZiN naar verwachting naar € 2.290,6 miljard en daalt het PGB iets, naar € 308,8 miljoen.

Besparingen langdurige zorg uitgesteld

Het kabinet heeft besloten om twee eerder aangekondigde maatregelen binnen de Wet langdurige zorg uit het coalitieakkoord voor 2024 niet door te laten gaan. Dit gaat om de tariefsverlaging voor de ouderenzorg die samenhangt met de doorontwikkeling van het kwaliteitskader verpleeghuiszorg (€ 100 miljoen) en de tariefsverlaging voor de hele Wlz die samenhangt met meerjarig contracteren (€ 125 miljoen). Beide maatregelen zijn nog onvoldoende uitgewerkt om al in 2024 in de tarieven verwerkt te kunnen worden.

In 2024 is voor het eerst sprake van de **overheveling van paramedische zorg** voor thuiswonende Wlz-cliënten en cliënten met verblijf zonder behandeling vanuit de Zvw naar de Wlz. Het gaat om relatief kleine maar oplopende bedragen, in 2024 € 13 miljoen, in 2025 € 19,5 miljoen en vanaf 2026 € 26 miljoen. Deze bedragen worden vanuit het Zorgverzekeringsfonds overgeheveld naar het Fonds langdurige zorg. De NZa heeft de zorgkantoren er in 2023 aan herinnerd dat zorgaanbieders volgens deze nieuwe wettelijke aanspraak op paramedische zorg in de Wlz moeten gaan werken; de zorgkantoren dienen zorgaanbieders hierop aan te spreken.

Analyse Financieel Kader - Wmo Beschermd Wonen

De integratie uitkering voor Wmo Beschermd Wonen is in de ontwerpbegroting van het ministerie van VWS voor 2024 geraamd op € 1.642 miljard (waarvan € 108 miljoen voor loon- en prijsbijstellingen). Gemeenten waren in 2022 nog verantwoordelijk voor een kleine 22.000 cliënten in beschermd wonen. Voor de openstelling van de Wlz voor de ggz in 2021 waren dat er ruim 38.000.

Nationaal Actieplan Dak- en Thuisloosheid ‘Eerst een Thuis’

Het bedrag dat gemoeid is met de uitwerking van het Nationaal Actieplan Dak- en Thuisloosheid ‘Eerst een Thuis’ blijft in de Rijksbegroting gehandhaafd op in totaal € 65 miljoen tot en met 2026. De Nederlandse ggz weet dat uit internationaal onderzoek blijkt dat programma’s als ‘Housing First’ aantoonbaar goed werken, dus behouden van dit programma is een goede zaak.

Nog geen nieuw verdeelmodel beschermd wonen

In de Rijksbegroting van VWS staat dat het wetsvoorstel over het Woonplaatsbeginsel en de Doordecentralisatie Beschermd Wonen op zijn vroegst per 1 januari 2025 in werking treedt, mede omdat het na de val van het kabinet Rutte IV door de Tweede Kamer controversieel verklaard is.

Dat betekent dat er in 2024 nog geen sprake is van een nieuw verdeelmodel in de Wmo voor de gelden die gemoeid gaan met beschermd wonen. Vooralsnog blijft de constructie met de centrumgemeenten gehandhaafd.

Uitgelicht: geen voorstander 'doordecentralisatie'

De Nederlandse ggz en Valente zijn nooit voorstander geweest van doordecentralisatie, omdat het kleinere gemeenten naar verwachting financieel niet lukt om de meest kwetsbare doelgroepen in de ggz te huisvesten en afdoende ondersteuning en begeleiding te bieden. Bovendien is tot nu toe slechts een klein deel uit 'van beschermd wonen naar een beschermd thuis' (Commissie Dannenberg) gerealiseerd. Mede daarom hebben wij bij Kamerleden bepleit de wetgeving controversieel te verklaren. Dat laatste is ook gebeurd.

Beleidswijzigingen - Wlz en BW

Zoals verwacht zijn er geen grote beleidswijzigingen in 2024 voor ggz-cliënten in de Wlz. De NZa voert op dit moment een kostprijsonderzoek uit naar de modulaire Wlz-prestaties (dat zijn de zorgprestaties exclusief behandeling). De verwachting is dat dit begin 2024 leidt tot nieuwe Wlz-tarieven voor beschermd wonen, die in 2025 zullen ingaan, en dat hierdoor het macro budgettaire Wlz-kader voor de ggz per 2025 wijzigt.

Daarnaast wordt in 2024 een effect verwacht van de maatregelen ter beperking van de instroom van ggz-cliënten in de Wlz (zie hiervoor); de volumegroei zou moeten dalen. Als gevolg hiervan kan het macro budgettaire kader in 2025 worden bijgesteld.

Conclusie n.a.v. de Rijksbegroting VWS 2024 voor de langdurige klinische ggz en beschermd wonen via de Wlz: een betrekkelijk beleidsarm jaar, waarin al in gang gezette activiteiten worden voortgezet.

Beleidswijzigingen – Wmo

Conclusie n.a.v. de Rijksbegrotingen VWS en BZK 2024 voor beschermd wonen via de Wmo: 2024 wordt een beleidsarm jaar. Het beleid dat eerder in het kader van de zorgakkoorden als het IZA, GALA en WOZO is afgesproken wordt in 2024 gecontinueerd. Hetzelfde geldt voor het Nationaal Actieplan Dak- en Thuisloosheid 'Eerst een Thuis'.

Beleidspunten relevant voor leden van de Nederlandse ggz

De volgende voor leden relevante ontwikkelingen zijn in de miljoenennota en begrotingen opgenomen of staand beleid:

- De macro budgettaire kaders voor de Wlz en Wmo BW 2024 zijn opgehoogd als gevolg van loon- en prijsbijstellingen;
- Ontwikkelingen in de eigen regio over het beperken van de instroom van cliënten in de Wlz en initiatieven hiertoe van zorgkantoren en gemeenten (het volume vraagstuk, de q);
- Het NZa kostprijsonderzoek naar de modulaire prestaties, dat leidt tot nieuwe Wlz-tarieven per 2025 (het prijs vraagstuk, de p);
- De voorbereidingen op landelijk niveau voor het NZa kostprijsonderzoek naar de integrale Wlz-prestaties, dat de basis vormt voor nieuwe Wlz-tarieven per 2026 (het prijs vraagstuk, de p);

- Activiteiten in het kader van het IZA, GALA en WOZO, alsook aan programma's als het Nationaal Actieplan Dak- en Thuisloosheid 'Eerst een Thuis';
- Nieuwe zorgprestaties binnen de bestaande wettelijke kaders van de Zvw, Wlz, Wmo, Jeugdwet en Wfz.

5. Zorgverzekeringswet

Analyse Financieel Kader

- Het ministerie van VWS stelt in 2024 € 13,9 miljoen beschikbaar voor het verstrekken van subsidies ter bevordering van de kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van de curatieve geestelijke gezondheidszorg;
- Voor flankerend beleid m.b.t. het IZA (onder andere op het gebied van monitoring en evaluatie) is in de periode 2023-2026 een totaal van € 15 miljoen beschikbaar. Voor de activiteiten rakend aan het IZA is in 2024 totaal € 34,1 miljoen beschikbaar;
- De uitgaven in het kader van de subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden worden voor 2024 geraamd op € 85,3 miljoen. Dit bedrag is inclusief € 6,0 miljoen voor de onder deze regeling gedeclareerde zorgkosten voor ontheemden uit Oekraïne;
- In 2024 is € 68,1 miljoen beschikbaar voor de regeling financiering zorg aan illegalen en andere onverzekerbare vreemdelingen;
- Zorgbreed (en dus ook voor de curatieve ggz): met het beschikbaar stellen van extra middelen faciliteert het demissionaire kabinet regionale partijen om aan de hand van de regionale context de zorg en ondersteuning beter samen te laten werken en de zorg te vernieuwen en anders in te richten. Hiervoor is in 2024 € 20,11 miljoen beschikbaar gesteld. Voor de doorontwikkeling van regiobeeld.nl wordt in 2024 € 0,5 miljoen vrijgemaakt. Daarnaast wordt het bestaande platform van het Programma de Juiste Zorg op de Juiste Plek verbreed om tussen zorgaanbieders, zorgverzekeraars, gemeenten, vertegenwoordigers vanuit burgerperspectief, overheid en wetenschap expertise, kennis en ervaring uit te wisselen. Hiervoor komt in 2024 € 0,5 miljoen beschikbaar;
- Via ZonMw is een subsidieregeling beschikbaar voor de begeleiding van de uitvoering van regiobeelden en regioplannen. Hiervoor is in 2024 € 12,5 miljoen beschikbaar. Ook zal worden ingezet op kennisondersteuning bij de transformatie. Hiervoor is in 2024 € 6,61 miljoen beschikbaar. Voor begeleiding van uitvoering regioplannen en kennisondersteuning wordt een breed ondersteuningsprogramma bij ZonMw ingericht.

Uitgelicht: inzet van de Nederlandse ggz rondom wachttijden

Het is bekend dat het terugdringen van wachttijden in de ggz een politieke topprioriteit is als het onze sector betreft. Informatie over wachttijden treft u onder meer op [onze website](#).

We willen het aantal wachtenden op geestelijke gezondheidszorg verminderen. Nu is de afspraak dat de behandeling binnen 14 weken na aanmelding start. De ambitie vanuit het Integraal Zorgakkoord is om dit stapsgewijs te verkorten naar 5 weken, mits aan alle randvoorwaarden is voldaan.

Zorgpremie

Door onder meer loonstijgingen, inflatie en meer vraag naar zorg stijgen de zorgkosten in 2024. Hierdoor gaat de premie van de basisverzekering naar verwachting met ongeveer € 12 per maand omhoog. De totale zorgpremie in 2024 wordt daarmee gemiddeld € 149 per maand. In november 2023 stellen de zorgverzekeraars hun premie voor volgend jaar vast. Lage en middeninkomens worden via de zorgtoeslag deels gecompenseerd voor de zorgpremie. In 2024 wordt de zorgtoeslag maximaal € 127 per maand. In 2023 werd de zorgtoeslag eenmalig verhoogd om het verlies van koopkracht te dempen. Deze verhoging vervalt in 2024.

Beleidswijzigingen

De Nederlandse ggz ziet -conform de verwachting bij een demissionair kabinet- geen nieuw ggz-specifiek beleid. We zien dat de positie van patiënten en cliënten verbetert door uitbreiding van het budget over de periode 2024-2028 voor Patiënten en Gehandicapten-organisaties. Dat lijkt mooi nieuws voor o.a. Mind en NPCF. Het beleidskader voor subsidiëring van pg-organisaties is voor de periode 2024 tot 2028 herijkt, wat geresulteerd heeft in een nieuwe subsidieregeling (verder: subsidieregeling PGO). Voor deze regeling is structureel € 13,5 miljoen extra beschikbaar gesteld. Voor bredere ontwikkelingen en activiteiten op het gebied van de patiëntenbeweging zoals de versterking van de regionale burger- en patiëntenparticipatie, een uitbreiding van de professionele ondersteuning van patiënten en gehandicaptenorganisaties en een intensivering van de aanpak voor (beperkte) gezondheidsvaardigheden is € 11,5 miljoen extra beschikbaar gesteld.

Beleidspunten relevant voor leden van de Nederlandse ggz

Voor het ondersteunen van de afronding van de implementatie en de uitvoering van de wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) is structureel € 10,7 miljoen beschikbaar. De middelen zijn onder andere beschikbaar voor ondersteuning van de ketensamenwerking en vertrouwenswerk in de ggz. Het grootste deel van dit budget gaat naar de instellingssubsidies voor vertrouwenspersonen. Dat maakt het mogelijk dat er bij verplichte zorg een beroep kan worden gedaan op de patiëntvertrouwenspersoon (pvp) en de familie vertrouwenspersoon (fvp). De werkzaamheden van de pvp en fvp hebben hun wettelijke basis in de Wvggz;

Uitgelicht: actualiteiten rondom het Zorgprestatiemodel

De ontwikkeling en implementatie van het ZPM is een omvangrijke klus. In onze berichtgeving over de kwetsbare financiële positie van ggz-aanbieders heeft de Nederlandse ggz vaak op onzekerheden gewezen die rond de implementatie en financiering van het ZPM spelen. Volg voor meer informatie [onze ZPM-pagina](#).

6. Kwaliteit / Passende zorg

Analyse Financieel Kader

Het ministerie van VWS stelt in 2024 € 13,9 miljoen beschikbaar voor het verstrekken van subsidies ter bevordering van de kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van de curatieve geestelijke gezondheidszorg.

Daarnaast zijn er nog financiële middelen beschikbaar gesteld gericht op het verhogen van kwaliteit, effectiviteit en transparantie.

Deze zijn niet specifiek voor de ggz. De ggz kan hier dus ook aanspraak op doen:

1. Via ZonMw zijn er middelen beschikbaar voor projecten en onderzoek op het gebied van kwaliteit en passende zorg. Het gaat in 2024 om een bedrag van 211,7 miljoen.
2. Voor onderzoek naar de effectiviteit en de kwaliteit van de gezondheidszorg in Nederland en (de relatie tussen) de verschillende partijen in de zorg wordt subsidie verleend (€ 7,2 miljoen) aan het Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (Nivel). Het Kwaliteitsinstituut, als onderdeel van het Zorginstituut, is gemandateerd voor het verstrekken van subsidies voor de stimulering van transparantie over de kwaliteit van zorg (€ 4,2 miljoen). Dit gaat ook over de ggz.
3. Er is € 47,3 miljoen beschikbaar voor de subsidieregeling Veelbelovende Zorg Sneller bij de Patiënt. De uitvoering ligt bij het Zorginstituut in samenwerking met ZonMw. Het doel van de subsidieregeling is dat innovaties voor de patiënt op een veilige wijze én sneller dan voorheen in het basispakket kunnen instromen, en dat we beter inzicht krijgen in de (kosten) effectiviteit van deze veelbelovende, innovatieve interventies. Tevens is de regeling bedoeld om kleinere partijen beter te ondersteunen bij het doen van onderzoek.

In 2024 wordt € 30,1 miljoen beschikbaar gesteld voor het verstrekken van opdrachten, subsidies en bijdragen aan het Zorginstituut ten behoeve van passende zorg. Doel hiervan is het bereiken van zoveel mogelijk effectieve en kwalitatief hoogwaardige zorg voor de patiënt of cliënt.

Beleidswijzigingen

De beweging naar passende zorg is één van de beleidsprioriteiten in de begroting van VWS (paragraaf 2.1). Dit sluit aan bij de afspraken in het IZA. Er staat terecht vermeld dat de beweging enerzijds niet nieuw is en anderzijds niet van de één op de andere dag is gerealiseerd: *'We zetten grote stappen op weg naar zorg en ondersteuning die de stijgende zorgvraag beter opvangt. Investeren in de gezondheid van Nederland, het remmen van de groei van de zorg en tegelijkertijd het garanderen dat toegankelijkheid centraal staat. Daarvoor moeten we de zorg anders organiseren'*.

Uitgelicht: zorgopbrengsten in de ggz

De ggz is één van de thema's van de Strategische Evaluatie Agenda (SEA) (paragraaf 2.4). Er is een periodieke rapportage opgenomen over de toekomstbestendigheid van de ggz en een ggz dashboard gericht op kwaliteit en terugbrengen wachtlijsten. Opvallend is dat hierin de focus onder andere ligt op meer inzicht in zorgopbrengsten, kwaliteit en effectiviteit van behandeling om de zorg aan patiënten verder te verbeteren. Dit lijkt verder te gaan dan de afspraken die in het IZA zijn gemaakt over transparantie van kwaliteit.

Tot slot verschuift een deel van de gereserveerde middelen voor passende zorg (zorgbreed) van het ministerie van Financiën naar de VWS-begroting om uitvoering te geven aan het coalitieakkoord. Met deze middelen worden stappen gezet voor de beweging naar passende zorg door fors in te zetten op doelmatigheidsonderzoek. Daarnaast wordt de capaciteit van het Zorginstituut vergroot, waardoor meer duidingen van verzekerde aanspraken mogelijk worden. Er wordt ingezet op implementatie, zodat de kennis uit de doelmatigheidsstudies in de praktijk kan worden gebracht. Tegelijkertijd wordt het verbeteren en verbreden van de toets op het basispakket vervolgd.

Beleidspunten relevant voor Leden van de Nederlandse ggz

Er zijn diverse subsidiemogelijkheden om initiatieven op het gebied van passende zorg mogelijk te maken. Ook de ggz-sector kan hier een beroep op doen.

Er lijkt een grotere focus te liggen op kwaliteit en effectiviteit van zorg. Monitoring, onderzoek en pakketbeheer zijn hierop gericht.

7. Forensische Zorg

Analyse Financieel Kader

Volgens het kabinet is er een duidelijke stijging te zien in de behoefte aan capaciteit in de forensische zorg op het hoogste beveiligingsniveau (Forensisch Psychiatrische Centra -FPC's /tbs). In 2024 stijgt het beschikbare budget voor de FPC's daarom met € 16 mln. Daarbij wordt de tbs-capaciteit in 2024 uitgebreid van 1.660 naar 1.719 plaatsen. In 2025 wordt dit verder uitgebreid naar 1.843 waarna de stijging stagneert.

Uitgelicht: behoefte groter dan stijging

Opvallend is dat deze getallen niet in lijn zijn met de behoefte die zichtbaar is in het Prognosemodel Justitiële ketens (PMJ). De PMJ raamt de ontwikkeling van de capaciteitsbehoefte in de strafrechtelijke, civielrechtelijke en bestuursrechtelijke keten. De PMJ-behoefte luidt in 2024: 1.798 plekken en in 2025: 1.869 bedden. Kortom: de uitbreiding volgt de richting van de behoefte, maar dekt deze niet volledig.

De overige forensische zorg is conform PMJ-behoefte verlaagd. Voor de intramurale inkoopplaatsen forensische zorg in een strafrechtelijk kader binnen de Ggz en de inkoop van ambulante forensische zorg is een kleine afname van budget waarneembaar in 2024. Deze minimale afname van het budget zet zich voort in de daaropvolgende jaren.

Er vindt een budgetbijstelling van € 29,1 miljoen plaats bij de Voorjaarsnota uitgekeerde middelen die in 2023 niet meer tot besteding komen.

Beleidswijzigingen

Wij zien geen koerswijziging in het beleid. Dat is de verwachting bij een demissionair kabinet.

Uitgelicht: versterken kennis van Forensische Zorg bij de politiek

Omdat Forensische Zorg, in tegenstelling tot de meeste andere zorgsoorten, niet onder VWS valt, maar onder het ministerie van J&V, zijn andere Kamerleden betrokken bij dit onderwerp. Om de kennis van Forensische Zorg bij hen te versterken, bracht het Forensisch Netwerk recent een kennisbundel uit.

Beleidspunten relevant voor Leden van de Nederlandse ggz

Het rapport van de Algemene Rekenkamer over de Forensische Zorg concludeert dat de minister nauwelijks beschikt over informatie over doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid en zo onvoldoende zicht heeft of de verleende forensische zorg daadwerkelijk bijdraagt aan het terugdringen van recidive.

Door middel van de **evaluatie van de Wet Forensische zorg (Wfz)** wordt getracht hier meer inzicht in te krijgen. Daarnaast stellen de begrotingstukken dat een goede datastrategie noodzakelijk is om hier meer inzicht in te krijgen en uitspraken te kunnen doen over in hoeverre FZ daadwerkelijk bijdraagt aan het terugdringen van het recidiverisico.

Zo zou een deel van de data momenteel onvoldoende worden benut. Daarnaast zijn er in het kader van de datastrategie afspraken nodig in de keten met de partners om op periodieke basis data aan te leveren ten behoeve van (longitudinaal) onderzoek.

Tot slot wil het kabinet antwoord vinden op de vraag in hoeverre het mogelijk is de ontwikkeling van de recidive te koppelen aan maatregelen als risicotaxatie en de evaluatie van de wet forensische zorg.

Het WODC is met een onderzoek daartoe bezig. Aangezien de evaluatie van de wet FZ in 2025 wordt afgerond zal de periodieke rapportage niet zoals voorgenomen in 2024 worden gerealiseerd, maar in 2026, zodat de evaluatie van de wet meegenomen kan worden.

Om het draagvlak voor forensische zorg te kunnen behouden, is het essentieel dat wordt ingezet op het effectief meten en monitoren van de effecten en resultaten van forensische zorg, om op die manier bruikbare sturingsinformatie te vergaren. Van belang bij bovengenoemde is dat dit zo min mogelijk administratieve lasten met zich meebrengt en dat er aandacht is voor goede randvoorwaarden, zoals het op orde hebben van de wettelijke kaders en het in acht nemen van Europese richtlijnen (EHDS).

Daarnaast is er aandacht voor de **toekomstverkenning van de FZ** waar de Nederlandse ggz een actieve bijdrage aan heeft geleverd. Met deze verkenning werkt het veld met alle betrokken partijen gezamenlijk aan een duurzaam FZ-stelsel. De planning is dat de uitkomsten van de toekomstverkenning in september 2023 zullen worden goedgekeurd door het BOFZ. Deze verkenning vormt daarmee het startpunt voor het vormgeven van een Meerjarenagenda BOFZ en maakt daarmee deel uit van de bestuurlijke agenda BOFZ.

Uitgelicht: Versterk keten van zorg en veiligheid

In het verkiezingspamflet 'Een mentaal gezonde toekomst' pleit de Nederlandse ggz voor het versterken van de keten van zorg en veiligheid. Daarbij lopen Forensische Zorg, Beschermd Wonen en ggz-vormen in elkaar over. De doorstroom en capaciteit van deze keten staan onder druk. We vragen om coördinatie en passend aanbod, het borgen van kennis, en het uitwerken van een langdurige klinisch beveiligde setting voor cliënten zonder forensische titel.

8. Veiligheid en Leefbaarheid

Analyse Financieel Kader

Justitie begroting - Actieprogramma Grip op Onbegrip

2023	2024	2025	2026	2027
10.942	16.239	16.219	15.580	5.390

Dit betreft een overboeking van middelen naar de begroting van VWS voor uitbreiding van het actieprogramma Grip op Onbegrip. Het programma richt zich op de regionale samenwerking tussen partijen uit het zorg-, veiligheids- en sociaaldomein. Politie, gemeenten en zorgaanbieders gaan intensiever samenwerken om te voorkomen dat personen met verward gedrag of onbegrepen gedrag onnodig in aanraking komen met de politie. Dit wordt in 2027 afgebouwd en in 2028 stopt dit programma.

VWS-begroting

De **Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz)** is op 1 januari 2020 in werking getreden. Voor het ondersteunen van de afronding van de implementatie en de uitvoering van de wet is structureel € 10,7 miljoen beschikbaar. De middelen zijn onder andere beschikbaar voor ondersteuning van de ketensamenwerking en vertrouwenswerk in de ggz. Het grootste deel van dit budget gaat naar de instellingssubsidies voor vertrouwenspersonen. Dat maakt het mogelijk dat er bij verplichte zorg een beroep kan worden gedaan op de patiëntvertrouwenspersoon (pvp) en de familie vertrouwenspersoon (fvp). De werkzaamheden van de pvp en fvp hebben hun wettelijke basis in de Wvggz.

Voor de aanpak van **Personen met Verward gedrag** is in de periode 2021-2027 in totaal € 116 miljoen beschikbaar bij ZonMw (via Artikel 1 Volksgezondheid) voor het programma Grip op Onbegrip. Op 27 januari 2023 heeft ZonMw een aanvullende opdracht gekregen van het ministerie van Justitie en Veiligheid om invulling te geven aan het intensiveren van de samenwerking tussen politie, ggz en gemeenten binnen de aanpak voor het programma Grip op Onbegrip. De focus van het Actieprogramma Grip op Onbegrip blijft hetzelfde: sterke netwerken voor mensen die de grip op hun leven kwijt zijn. Het doel van het actieprogramma is het versterken van een lerende omgeving en verbetercyclus in de regio ten behoeve van een persoonsgerichte aanpak voor mensen met onbegrepen gedrag. Bestaande en nieuwe netwerken krijgen de kans zich verder te ontwikkelen zodat praktijk, beleid, onderzoek en opleidingen samen met ervaringsdeskundigen en naasten gezamenlijk en duurzaam kunnen werken aan regionale maatschappelijke vraagstukken.

Beleidswijzigingen

Ook op dit dossier heeft het demissionaire kabinet geen nieuw of verrassend beleid gepresenteerd.

Beleidspunten relevant voor Leden van de Nederlandse ggz

Op de begrotingen van VWS en van JenV hebben wij geen middelen gevonden voor het convenant beveiligde bedden. Ook treffen wij geen middelen aan voor de werkagenda in wording over de aansluiting forensische ggz- reguliere ggz.

Dit zijn wat ons betreft wel cruciale onderdelen om de keten van zorg en veiligheid te ondersteunen (zie 'Uitgelicht: Versterk keten van zorg en veiligheid' onder het hoofdstuk Forensische Zorg). De Nederlandse ggz zal via ambtelijke contacten navraag doen over deze posten, die mogelijk niet expliciet vermeld staan maar onderdeel van grotere posten vormen.

9. Arbeidsmarktbeleid, opleidingscapaciteit en wetgeving

Analyse Financieel Kader

De verschillende ministeries zetten blijvend in op de toekomstbestendigheid van opleidingen en de arbeidsmarkt.

- Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid verhoogt de loonkostenvoordelen van circa 145 miljoen in 2023 naar 147 miljoen in 2024;
- Subsidies voor duurzame inzetbaarheid en leven lang ontwikkelen worden verhoogd van circa 3 miljoen naar 14 miljoen;
- De Maatwerkregeling Duurzame Inzetbaarheid en Eerder Uittreden wordt verhoogd van circa 60 miljoen naar circa 270 miljoen;
- Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap laat wijzigingen zien in arbeidsmarkt- en personeelsbeleid van circa 32 miljoen in 2023 naar circa 43 miljoen in 2024;
- Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie laten een wijziging zien van circa 386 miljoen naar 506 miljoen, hoger beroepsonderwijs van circa 254 miljoen in 2023 naar 296 miljoen in 2024, en wetenschappelijk onderwijs van circa 220 miljoen naar 209 miljoen;
- Het totale budget van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport op arbeidsmarkt, opleidingen en beroepenstructuur wordt verlaagd van circa 823 miljoen in 2023 naar 756 miljoen in 2024. Er worden daarbij verschillende bedragen gereserveerd voor beleidsprioriteiten, zoals subsidies voor stageplaatsen in de zorg (122 miljoen voor studiejaar 2023-2024), subsidieregeling Opleiding in een jeugd-ggz-instelling (2,6 miljoen), doorontwikkeling medisch-specialistische vervolgopleidingen (1,1 miljoen), het DUTCH project voor bij- en omscholing van zorgprofessionals met behulp van digitale training en simulatie (47 miljoen), extra bijdrage aan het Capaciteitsorgaan voor ramingen van benodigde opleidingscapaciteit (2,5 miljoen), en de overgangssubsidie SectorplanPlus voor regionale samenwerking rondom opleiden (100 miljoen tijdens schooljaar 2023-2024).

Uitgelicht: zorgbranches pleiten (bij herhaling) voor meer loonruimte

Diverse zorgbranches voeren gemeenschappelijk lobby voor meer loonruimte voor hun werknemers. Als werkgever zijn ze voor die ruimte afhankelijk van de overheid. Helaas: in twee jaar is er volstrekt onvoldoende ontwikkeling op dit gebied. Dat blijkt uit de brief die de Brancheorganisaties Zorg op Prinsjesdag 2021 schreven, die min of meer herhaald moest worden vorige maand. Ook deze begrotingscyclus zien wij dat dit probleem onvoldoende is opgepakt. Wij hebben politici rondom de Algemene Politieke Beschouwingen dan ook opgeroepen dit te adresseren.

Beleidswijzigingen

We zien in de Prinsjesdagstukken wel een aantal wijzigingen, maar die hebben slechts beperkte invloed op de positie van werkgevers en werknemers in de ggz.

- Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft besloten om vanaf 2024 de scholingssubsidie STAP, het budget voor scholingssubsidie Stimulans Arbeidsmarktpositie, af te schaffen. Het demissionaire kabinet hecht er ook waarde aan om in 2024 te blijven investeren in de kwaliteit van de bedrijfsarts en de arbeid gerelateerde zorg. Meer structurele oplossingen zullen worden besproken in het traject Arbovisie 2040, dat de komende periode verder zal worden uitgewerkt;
- Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in samenwerking met studenten, docenten, mbo-instellingen, werkgevers, gemeenten, onderwijskoepels en vakbonden de Werkagenda mbo en het Stagepact mbo afgesloten. Deze initiatieven zijn gericht op het bevorderen van een goede aansluiting tussen de arbeidsmarkt en het middelbaar beroepsonderwijs;
- Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport richt zich via het project Digital United Training Concepts for Healthcare (DUTCH) op innovatie van bij- en omscholing van zorgprofessionals door middel van digitale training en simulatie. In eerste instantie zal de focus liggen op beroepen met grote tekorten, zoals operatieassistenten, maar het project zal later worden uitgebreid naar andere tekortberoepen in de zorg.

Uitgelicht: vechten voor professionele autonomie

Professionals verliezen plezier in hun werk omdat zij massaal worden geconfronteerd met het uithollen van hun professionele autonomie. In [het verkiezingspamflet](#) leest u een politieke oproep van de Nederlandse ggz hierover.

Beleidspunten relevant voor leden van de Nederlandse ggz

De beleidsprioriteiten van de verschillende ministeries sluiten aan bij eerder beleid dat voortkomt uit de verschillende akkoorden gericht op arbeidsmarkt, opleiden en arbeidswetgeving.

- De Miljoenennota bevat verschillende maatregelen om de koopkracht en armoedebestrijding te verbeteren, zoals een verhoging van de arbeidskorting voor lagere inkomens (115 euro) en het schrappen van de verlaging van de jonggehandicaptenkorting. Daarnaast wordt het Kindgebonden budget verhoogd. Dit alles wordt gedaan in het kader van het belastingplan 2024;
- **Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid** zet zich in voor meer duurzame arbeidsrelaties en het bestrijden van schijnzelfstandigheid.
 - Het arbeidsmarktpakket bevat maatregelen om de zekerheid van zelfstandigen te vergroten en de wendbaarheid voor (kleine en middelgrote) werkgevers te vergroten, waaronder de vervanging van een langdurig zieke werknemer en aanpassing van de regels van loondoorbetaling bij ziekte;
 - Daarnaast wordt ook de systematiek rondom de WW-premieheffing gewijzigd, door de grens voor overwerk te verlagen van contracten van 35 naar 30 uren per week;
 - Het beleid omvat ook initiatieven gericht op Leven Lang Ontwikkelen en het benutten van onbenut potentieel op de arbeidsmarkt;

- Verder wordt er gewerkt aan de invoering van de nieuwe Wet toekomst pensioenen en worden er maatregelen genomen om de gezondheid en veiligheid op het werk te verbeteren;
 - De kwaliteit van de bedrijfsarts en arbeid gerelateerde zorg krijgen extra aandacht, en er wordt een intensieve aanpak van mentale klachten en burn-outklachten voortgezet. Daarnaast is er een actieprogramma om seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld aan te pakken.
- **Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap** heeft als beleid om de kwaliteit en gelijke kansen in het mbo, hbo en wetenschappelijk onderwijs te verbeteren.
 - Er wordt ook gestreefd naar intensivering van regionale leerinfrastructuren om bij te dragen aan een gezonde arbeidsmarkt;
 - Het Stagepact mbo is een initiatief van het ministerie om stagediscriminatie uit te bannen en voldoende stageplekken in het mbo te bieden;
 - Daarnaast wordt er gezorgd voor goede begeleiding van studenten tijdens hun stage en een passende stagevergoeding;
 - OCW erkent het belang van het hbo in de aanpak van arbeidsmarktkrapte, met name in de gezondheidszorg. Daarom ontvangen hbo-opleidingen extra middelen om de instroom van studenten te vergroten, uitval en studiewisselingen te verminderen en de verbinding met het werkveld te verbeteren.
 - **Binnen het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport** wordt het programma Toekomstbestendige Arbeidsmarkt Zorg (TAZ) voortgezet in 2024. Het doel is om de zorg toegankelijk te houden, ondanks de arbeidsmarktkrapte, door het anders organiseren van werk in zorg en welzijn. Dit omvat onder andere het herstellen van de balans tussen vast en flexibel personeel, regionaal werkgeverschap, betere begeleiding van stagiairs en nieuwe medewerkers, inzet van sociale en technologische innovatie, flexibilisering van inzet van medewerkers en het stimuleren van leven lang ontwikkelen.

Uitgelicht: borging Toekomstbestendige Arbeidsmarkt Zorg (TAZ)

Regeldruk wordt genoemd als één van de zes prioritaire thema's binnen de TAZ. Er is echter vanuit VWS volgens de Nederlandse ggz nagenoeg geen actie op dit thema. Dat, terwijl dit voor ons een belangrijke randvoorwaarde is in het IZA. Wij missen een solide borging en urgentie van dit onderwerp en verbinding tussen TAZ en het IZA. De politiek kan de bewindspersoon vragen dit beter te beleggen.

VWS zal ook doorgaan met het verstrekken van voorlichting over de mogelijkheden die de Wet BIG nu al biedt, zodat de opdrachtregeling beter wordt benut en bijdraagt aan meer werkplezier en flexibiliteit op de arbeidsmarkt. Daarnaast zal het ministerie activiteiten ondernemen om een meer leerzaam effect van het tuchtrecht te bereiken en in 2024 zal de evaluatie van de rol van de tuchtklachtfunctionaris van start gaan. Om de beroepenstructuur voor psychologische zorg na de universitaire opleiding te vereenvoudigen, zal er in 2024 wet- en regelgeving worden voorbereid om dit in de Wet BIG op te nemen.

10. Innovatie en digitalisering

Analyse Financieel Kader

Het budget voor subsidies om informatiebeleid en gegevensuitwisseling te bevorderen in de zorg is 13 miljoen tot 63 miljoen in de begrotingen over de komende jaren.

In 2024 is een bedrag van € 23,3 miljoen beschikbaar voor het landelijke programma Medicatieoverdracht. De beschikbare middelen zijn bedoeld voor de landelijke coördinatie door Nictiz, de ondersteuning van de sectoren, de Kickstart Medicatieoverdracht, de aanvulling op de Kickstart voor de huisartsenposten, en verdere ICT-ontwikkeling. De implementatie van medicatieoverdracht zal uiteindelijk leiden tot de beschikbaarheid van actuele en volledige medicatieoverzichten en toedienlijsten voor zorgverleners en patiënten/cliënten. Verder is er in 2024 € 6,3 miljoen beschikbaar voor het programma Versnelling Informatie-uitwisseling Patiënt en Professioneel Farmacie (VIPP Farmacie). VIPP Farmacie heeft als doel de farmaceutische patiëntenzorg veiliger en efficiënter te maken en de positie van de patiënt te versterken;

Uitgelicht: medicatieoverdracht ook voor ggz-cliënten cruciaal

Er is nog steeds aandacht nodig voor dit belangrijke onderdeel van gegevensuitwisseling over alle sectoren. Belangrijk doel, ook in de ggz, is de medicatieveiligheid te verhogen, medicatiefouten te verminderen en de administratieve lasten omlaag te brengen. Zodat zorgverleners meer tijd voor de cliënt krijgen en cliënten erop kunnen rekenen dat aan hun medicatiegeschiedenis recht wordt gedaan, en rekening kan worden gehouden met complexiteit bij polyfarmacie (meerdere geneesmiddelen door elkaar).

Beleidswijzigingen

De Nederlandse ggz ziet geen wezenlijke beleidswijzigingen. De begroting toont een voortzetting van het beleid van het demissionair kabinet: realisatie van de Nationale Visie en Strategie voor het gezondheidsinformatiestelsel (NVS) en afspraken over het bevorderen van gegevensuitwisseling, datagebruik en digitalisering die in het Integraal Zorgakkoord zijn gemaakt.

Kleine veranderingen

- Ondersteuning voor de zorgkoepels voor het opschalen van Persoonlijke Gezondheidsomgevingen (PGO's) van 20 miljoen en voor leveranciers van PGO's van 15 miljoen euro;
- Introductie van de Toekomstbestendige Arbeidsmarkt Zorg (TAZ)-innovatieregeling van 110 miljoen;
- Tweede European Health Data Space-impact analyse. Een onderwerp waarover wij als branchevereniging en de Tweede Kamer zelf ook de nodige zorgen hebben

Beleidspunten relevant voor leden van de Nederlandse ggz

Eerder in deze analyse gaven we al aan: de IZA-Zorgtransformatiegelden voor 2023 gaan met kasschuif naar 2024. Zulke middelen kunnen ook betrekking hebben op ondersteuning bij digitaliseringsopgaven. Eind 2024 is er geen kasschuif meer. Organisaties worden dus aangespoord voort te maken met aanvragen van transitiemiddelen.

De genoemde TAZ-innovatieregeling van 110 miljoen verdient de aandacht van onze leden.

Uitgelicht: uiteenzetting nieuwe zorgconcepten en digitalisering

De Nederlandse ggz ziet informatiebeleid, verstandige en verantwoorde inzet van data en digitalisering als belangrijke poten van versterking van de sector. Lees daarover meer [op onze themapagina](#) of lees de uiteenzetting '[Nieuwe zorgconcepten en digitalisering](#)'.

11. Preventie, Mentale gezondheid en verslaving

Analyse Financieel Kader

Een vergelijking van de begrotingsstaten deze Prinsjesdag en de vorige laat zien dat er minder middelen voorhanden zijn voor preventie dan vorig jaar. Preventie krijgt tot en met 2028 ieder jaar miljoenen euro's minder, oplopend tot een miljard euro in 2028. Ook voor gezondheidsbevordering verminderen de middelen van 169 miljoen naar 128 miljoen euro per jaar.

Gevolg is dat er minder geld uitgegeven kan worden aan de bestrijding van alcohol- en drugsmisbruik, ziektepreventie, onderzoek en bevordering van gezondheid. Dit is geen verstandige keuze gelet op groeiende gezondheidsverschillen en het belang van het reduceren van de druk op de (geestelijke) gezondheidszorg.

Kader Prinsjesdag '23 (begroting '24)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Gezondheidsbevordering	149.303	168.672	158.890	162.342	126.360	127.726	127.726
Subsidies (regelingen)	85.175	86.911	78.534	81.439	56.825	57.837	57.837
Preventie van schadelijk middelengebruik	24.557	29.870	23.109	28.024	15.683	16.004	16.004
Gezonde leefstijl en gezond gewicht	30.776	26.218	26.929	25.485	15.087	15.783	15.783

Kader Prinsjesdag '22 (begroting '23)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Gezondheidsbevordering	129.197	156.891	180.667	180.803	178.164	123.156	123.463
Subsidies (regelingen)	108.043	87.711	88.950	87.551	85.019	57.345	57.652
Preventie van schadelijk middelengebruik	17.786	28.603	31.363	31.138	30.612	14.806	15.112
Gezonde leefstijl en gezond gewicht	26.115	29.754	28.895	28.904	27.433	17.895	17.895

Beleidswijzigingen

Bij het Nationaal Preventie Akkoord zijn geen middelen voor de Beweegalliantie. Onduidelijk is daardoor hoe er wordt ingezet op meer bewegen en gezonder eten voor kwetsbare groepen. Vanuit het deelakkoord overgewicht gaat het gros van de middelen naar de inzet van (tegengaan van) overgewicht bij kinderen.

Spanning die in de demissionaire coalitie present is op het thema preventie wordt zichtbaar in de tekst: *“Om de gezondheid te bevorderen beschikt de overheid over verschillende beleidsvarianten van informatie verstrekken tot aan iets verbieden. De afweging die hierbij gemaakt wordt hangt sterk samen met voorkeuren voor keuzevrijheid, solidariteit, marktinterventie en paternalisme. In de uitvoering van de gezondheidsbevordering worden stappen gezet.”*

Sigaretten worden wel opnieuw duurder, maar de prijs wordt niet in zodanige mate verhoogd dat er wordt verwacht dat meer mensen zullen stoppen (blijkt uit onderzoeken Trimbos).

Vanuit het IZA wordt er maximaal structureel € 150 miljoen beschikbaar gesteld voor gemeenten om bij te dragen aan de IZA-doelstellingen. Voornemen is om deze middelen via de SPUK-regeling beschikbaar te stellen aan gemeenten (jaarlijks tot en met 2028). Aandachtspunt bij de **SPUK-regeling** is dat gemeenten zoveel mogelijk inzetten op een samenhangend pakket van zoveel mogelijk effectief bewezen interventies.

Uitgelicht: handreiking ggz en verslavingspreventie bij mentale gezondheidsbevordering

Preventie is een kwestie van de lange adem. Zie ook onze handreiking naar gemeenten. Er is veel verschil tussen gemeenten in wat ze inkopen terwijl een aantal mentale problemen / verslavingen bijna overal in Nederland voorkomen. Omdat de SPUK-middelen over 14 verschillende aangevraagde onderwerpen verdeeld kunnen worden is het belangrijk dat er duurzaam en structureel naar het onderwerp mentale gezondheid wordt gekeken, in samenhang met onderwerpen als eenzaamheid en sport.

(Aanpak) Mentale Gezondheid

Ook dit jaar wordt de Aanpak Mentale Gezondheid niet genoemd bij de inzet op preventie en bij het afremmen van de zorgvraag (NPA, IZA, GALA, WOZO, TAZ en passende zorg worden wel genoemd). Deze aanpak vormt een essentiële basis voor mentale gezondheid in ál het overheidsbeleid ((Mental) Health in all Policies). Ondanks dat er geen middelen en uitvoeringsagenda aan hangen, is de aanpak wel de basis voor het gesprek over hoe mentale gezondheid onderdeel moet worden binnen de beleidsdomeinen onderwijs, werk, vrije tijd enzovoort. Dit voedt ons gevoel dat het programma ‘aanpak mentale gezondheid’ een lege huls is. Hoewel het kabinet demissionair is, hadden we wel op verdere invulling van dit programma gehoopt. We roepen de politiek tijdens en ná de verkiezingen dan ook op hier meer werk van te maken.

Mentale gezondheid wordt wel kort genoemd in het kader van het GALA. Er wordt daar een directe relatie gelegd tussen sporten, bewegen en het deelnemen aan culturele uitingen als versterker van de mentale gezondheid. Hoewel het goed is dat de relatie tussen fysieke gezondheid en psyche wordt gelegd, doet het demissionaire kabinet de inzet op mentale gezondheid wel wat te kort.

Analyse budget mentale gezondheid

Er lijkt iets meer beschikbaar te komen voor het versterken van mentale gezondheid, maar het is nog steeds sprokkelwerk:

Om de mentale weerbaarheid bij alle in Nederland verblijvende personen te versterken, en om de maatschappelijke kosten en sociale impact van mentale gezondheidsklachten te verminderen is € 3,5 miljoen beschikbaar. Voor de overige subsidieactiviteiten (onder andere depressiepreventie en nader onderzoek naar de doodsoorzaak van kinderen) is € 2,3 miljoen beschikbaar.

De Nederlandse ggz ziet dit als een begin, maar wel een zeer mager begin. De beweging van zorg naar gezondheid vereist fundamenteel meer middelen voor preventie en (mentale) gezondheidsbevordering. Het is aan een nieuwe regeringscoalitie om dit serieus op te pakken.

Beleidspunten relevant voor leden van de Nederlandse ggz

Suïcidepreventie

Voor suicidepreventie is in 2024 € 17,1 miljoen beschikbaar. Hiervan is € 12,1 miljoen beschikbaar voor activiteiten op het terrein van hulpverlening, onderzoek, opleiding en communicatie. Hiernaast is in 2024 € 5,0 miljoen beschikbaar voor de uitvoering van de doelstellingen en activiteiten van de derde landelijke agenda suicidepreventie (2021-2025).

Alles is gezondheid

Het programma Alles is Gezondheid stimuleert samenwerking tussen bedrijfsleven, burgerinitiatieven, maatschappelijke organisaties en politiek. Het institute for Positive Health (iPH) is samengegaan met Alles is Gezondheid. Het toepassen en doorontwikkelen van het gedachtegoed gaat onder die noemer verder. Hiervoor is € 3,0 miljoen beschikbaar.

Mentale gezondheid

VWS werkt in de aanpak 'Mentale gezondheid: van ons allemaal', aan het versterken van de mentale gezondheid van jongeren op school, online, in de buurt en op het werk. Voor jongeren wordt onder meer extra ingezet op zichtbaar en vindbaarheid van professionele laagdrempelige ondersteuning en het welbevinden van jongeren op school waarvoor een bedrag van € 1,1 miljoen aan subsidie wordt verleend in 2024.

Uitgelicht: 'Mentale gezondheid: van ons allemaal' mist verbinding sector

De ggz-sector wordt op dit moment slechts moeizaam aangehaakt bij de aanpak. Een gemiste kans van de overheid, omdat de ggz-sector over gerichte kennis beschikt om te adviseren over bewezen preventieve interventies. We missen aansluiting, interdepartementale visie en budgettaire urgentie bij mentale gezondheid. Dat roept het gevoel op van een papieren aanpak die niet goed geworteld is in de praktijk.

Lokale aanpak

Dit betreft de middelen voor de uitvoering van de Regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026. De Brede SPUK-regeling is voor alle gemeenten in werking gesteld om diverse afspraken uit te kunnen voeren. Deze afspraken zijn vastgelegd in het Hoofdlijnen Sportakkoord II, het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Preventieakkoord. Hiervoor is circa € 297,1 miljoen beschikbaar.

(Lokaal) gezondheidsbeleid

Voor de overige opdrachten (onder andere Mentale gezondheid, Valpreventie, Product- en Voedselveiligheid en Gezonde leefomgeving) is € 5,8 miljoen beschikbaar.

Verslaving: Gezondheidsbevordering Subsidies

In 2024 worden diverse subsidies verstrekt voor activiteiten die gericht zijn op preventie van (schadelijk) alcohol-, tabaks- en drugsgebruik. In het kader van het Nationaal Preventieakkoord zijn maatregelen afgesproken voor een rookvrije generatie en het tegengaan van problematisch alcoholgebruik. Hiervoor is circa € 30 miljoen beschikbaar.

De subsidie rookvrije ggz stopt per 1 maart 2024 omdat dan de maximale subsidietermijn is overschreden. Het programma loopt door maar zal de laatste 9 maanden daardoor minder ondersteuning kennen.

Een van de organisaties die uit deze middelen wordt gesubsidieerd is het Trimbos-instituut. Op het terrein van alcohol worden er verder onder meer subsidies verstrekt aan het Samenwerkingsverband Vroegsignalering Alcohol, aan de Ik Pas campagne, aan het brede programma Gezonde School en aan de Gezonde Sportkantine.

Er worden in 2024 diverse opdrachten verstrekt in het kader van gezondheidsbevordering voor de volgende thema's: de medicatie voor medische heroïnebehandeling, de preventie van alcohol, drugs en tabak, letselpreventie en gezonde leefstijl, gezonde voeding en een gezond gewicht. Hier is circa € 12,5 miljoen voor beschikbaar.

Bijdragen aan medeoverheden

Heroïnebehandeling op medisch voorschrift

Er wordt een financiële bijdrage van circa € 15,8 miljoen verstrekt aan gemeenten voor het binnen een gesloten systeem aanbieden van een behandeling aan een beperkte groep langdurige opiaatverslaafden voor wie behandeling met methadon onvoldoende effect had. Voor deze behandeling wordt medicinale heroïne verstrekt

Gezonde leefstijl en gezond gewicht

In het kader van het Nationaal Preventieakkoord, het Gezond en Actief Leven Akkoord, en het Integraal Zorgakkoord krijgt de inzet op gezonde leefstijl, gezonde voeding en een gezond gewicht ook in 2024 extra aandacht. Hierbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij effectieve en bestaande programmalijnen. Er worden diverse subsidies verstrekt: aan het voedingscentrum, aan Stichting Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG), aan de breder programma's Gezonde School en Gezonde Kinderopvang, het leefstijlscreeningsinstrument voor kinderen 'Flykids' van het Erasmus MC, het Partnerschap Overgewicht Nederland (PON) en Vita Valley voor het programma 2Diabeat. In totaal gaat het om circa € 30 miljoen.

Uitgelicht: te beperkte visie demissionair kabinet

Er is nog steeds meer nodig dan dit demissionaire beleid. Eén van de belangrijkste adviseurs van de Regering, de WRR, gaf in een eerder rapport aan:

“Verder pleit de WRR voor een structureel grotere inzet op gezondheid vanuit andere beleidsterreinen en voor een inzet op brede preventie. Deze aanpak levert meer gezondheidswinst op, ondersteunt de maatschappelijke houdbaarheid, en remt de instroom in de zorg. De overheid moet hierbij een overkoepelend langetermijnperspectief bieden, zelf meer middelen inzetten voor preventie en brede gezondheid, of veldpartijen stimuleren of verplichten om dit te doen.”

Meer lezen over de inzet van de Nederlandse ggz op preventie? U treft een uitvoerige analyse van problemen en oplossingen, alsmede actualiteiten en brieven, op de [politieke pagina](#).

12. Duurzaamheid

Analyse Financieel Kader

Waar in de voorjaarsnota voor 2024 nog 12 miljoen was gereserveerd voor duurzame zorg (als onderdeel van de bredere 42 miljoen om de zorgsector als geheel te verduurzamen), is dat in de begroting voor VWS nu 14,1 miljoen geworden.

Beleidswijzigingen

De noodzaak om de (publieke) zorg, welzijn en sport te vergroenen wordt breed gevoeld. Ook de klimaat- en milieu-impact van de zorg in Nederland draagt bij aan (toekomstige) gezondheidsschade. In de Green Deal “Samen werken aan Duurzame Zorg” zijn concrete afspraken gemaakt om publieke zorg en welzijn in Nederland te verduurzamen. Voor het ondersteunen van de sector bij het vergroenen van de (publieke) zorg en welzijn met kennis, innovatie en opschaling is in 2024 een bedrag van € 14,1 miljoen beschikbaar.

Uitgelicht: écht doorpakken verduurzaming zorg vereist forse investering

De investeringen in verduurzaming van de zorg zijn volstrekt te weinig, stelden ziekenhuizen, ggz-aanbieders, de gehandicaptenzorg, umc's en organisaties voor langdurige zorg in een gezamenlijke brief aan de Tweede Kamer. Uit een eerste inventarisatie blijkt dat een eenmalige investering van 1,6 tot 3,4 miljard euro nodig is. De brancheorganisaties waarschuwen dat het uitblijven van financiering zorgt voor een vertraging in de realisatie van duurzaamheidsdoelen.

Middels subsidies stimuleert de overheid de **implementatie van de afspraken in de Green Deal**. Ze investeert in het vergroten van kennis, onderzoek en bewustwording over CO2-reductie en energiebesparing in zorgvastgoed. Investering is er ook in het vergroten van bewustwording, kennis en handelingsperspectief voor zorgprofessionals, onderzoek, kennis en handelingsperspectief om het gebruik van anesthesiegassen (zeer potente broeikasgassen) en het energieverbruik van operatiekamers (energie-intensieve 'hotspots') in Nederland te verminderen.

Bij de Voorjaarsnota 2023 is een **integraal klimaatpakket** gepresenteerd. Dit betreft de overheveling van middelen uit het Klimaatfonds naar de begroting van BZK. In totaal is dit 3,8 miljard euro tot en met 2030. Dit zijn onder meer middelen voor de DUMAVA-subsidie (1,9 miljard euro), het Nationaal Isolatie Programma (800 miljoen euro) en de Aanpak kwetsbare wijken en dorpen versterken (425 miljoen euro). Dit wordt nader toegelicht in het Meerjarenprogramma Klimaatfonds 2024 dat gelijktijdig met deze Miljoenennota is verschenen.

Klimaatverandering is volgens het kabinet, naast het thema vergrijzing, de komende decennia één van de grootste maatschappelijke opgaves en zal daarmee ook leiden tot structurele veranderingen in de overheidsfinanciën. De ontwikkeling van een klimaat-inclusief begrotingsraamwerk is een groeimodel, dat stapsgewijs moet worden ontwikkeld; niet alles kan en hoeft in één keer. Maar het is volgens het kabinet wel nodig nu te beginnen.

Elementen van een klimaat-inclusief begrotingsraamwerk, onder gezamenlijke verantwoordelijkheid van de ministers van Financiën en Klimaat & Energie, zijn:

- Meer inzicht in de (toekomstige) budgettaire gevolgen van klimaatverandering.
- Brede definities en classificatie van uitgaven en inkomsten gerelateerd aan klimaat die aansluiten bij Europese methoden.
- Transparantie in de begroting, ook ten behoeve van het parlementair budgetrecht; onder meer door een apart uitgavenkader Klimaat te overwegen.
- Goede begrotingsverantwoording en verslaglegging.

Beleidspunten relevant voor Leden van de Nederlandse ggz

Wij zien geen fundamentele wijzigingen in het beleid met betrekking tot het beleid op duurzame zorg op de voorjaarsnota.

In algemene zin wordt klimaatverandering wel sterker benoemd en wordt er o.a. een klimaatinclusief begrotingsraamwerk ontwikkeld. De Nederlandse ggz en de andere partijen van de Green Deal Duurzame Zorg roepen de politiek dan ook op om de klimaatambities ook te verbinden aan concrete actie voor de zorgsector. Met de huidige beschikbare middelen kunnen instellingen onvoldoende verduurzamen.

de Nederlandse ggz

Piet Mondriaanplein 25

3812 GZ Amersfoort

t. 033 460 89 00

e. communicatie@denederlandseggz.nl

www.denederlandseggz.nl